

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних робіт з дисципліни

«ЛІДЕРСТВО І ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА»

для студентів, які навчаються за спеціальністю

181 «Харчові технології»

СВО «Бакалавр» денної та заочної форми навчання

Одеса

2024

Методичні вказівки для практичних робіт з дисципліни «Лідерство і організаційна поведінка» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форми навчання / Н.А. Лебедєва – Одеса: МГУ, 2024.

Укладач:

Н.А. Лебедєва, доцент кафедри менеджменту, кандидат технічних наук, доцент

ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ

У процесі реалізації програми дисципліни «Лідерство і організаційна поведінка» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 4. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК 5. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 11. Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.
- СК 12. Здатність формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.
- СК 13. Здатність підвищувати ефективність виробництва, впроваджувати сучасні системи менеджменту.

Навчальна дисципліна Лідерство і організаційна поведінка забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 2. Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПРН 3. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.

ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання: наведені в курсі матеріали спрямовані на отримання знань та практичних навичок щодо системи, методів та алгоритмів формування лідерських якостей, навичок організації виконання та контролю діяльності колективу, команди, групи, розробка та реалізація програм розвитку лідеру та колективу, групової динаміки. Основна увага при підборі навчального матеріалу приділялася законам групової динаміки, механізму мотиваційного управління, вибору стратегії і тактики соціально-психологічної дії на людей, етиці і психології ділового спілкування, суті, значенню і змісту праці керівника; змісту, структури, функцій лідерства та керівництва; термінології лідерства та організаційної поведінки; пояснювати базові концепції лідерства; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію; знати цілі, завдання, функції та технології лідерства та керівництва.

Уміння: діагностувати індивідуально-типологічні особливості, самостійно

вирішувати складні поведінкові завдання, проводити ретроспективний аналіз ряду наукових концепцій і теорій на ґрунті методологічного бачення механізмів виникнення відносин лідерства і керівництва у процесі взаємодії з послідовниками, що дозволить успішно й ефективно здійснювати професійну діяльність; застосовувати закони групової динаміки, механізми мотиваційного управління, вибору стратегії і тактики соціально-психологічної дії на людей, етики і психології ділового спілкування, суті, значення і змісту праці керівника; уміння застосовувати механізм мотиваційного управління.

Навички: розробляти заходи з управління колективом з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, реалізовувати цілі, завдання, функції та технології лідерства та організаційної поведінки.

Мета вивчення дисципліни «Лідерство і організаційна поведінка» полягає в здатності студентів реалізовувати цілі, завдання, функції та технології лідерства і керівництва. Ретроспективний аналіз ряду наукових концепцій і теорій на ґрунті методологічного бачення механізмів виникнення відносин лідерства і керівництва у процесі взаємодії з послідовниками, що дозволить успішно й ефективно здійснювати професійну діяльність, надання засад теоретичних знань про основні закономірності поведінки людини в організації і сприяння формуванню навичок і умінь управляти індивідуальною і спільною діяльністю в рамках певних організаційних структур. Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать майбутніх фахівців можливістю діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання, виявляти причини недостатньої результативності організації, ефективно вибудовувати міжособові стосунки.

ТЕМАТИКА ТА ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЛІДЕРСТВА

План

- 1.1. Відмінності між керівництвом та лідерством
- 1.2. Природа лідерства та його складники
- 1.3. Стили лідерства
- 1.4. Розвиток лідерства
- 1.5. Формування системи лідерства

Основні питання для вивчення: Поняття лідерства, його суть та відмінність від традиційного поняття керівництва. Природа лідерства, виокремлюючи його ключові складові елементи - здатність впливати, мотивувати інших, формулювати чітке бачення та транслювати систему цінностей. Аналіз різноманітних стилів лідерства - від директивного авторитарного до демократичного та трансформаційного, розкриваючи сильні та слабкі сторони кожного підходу.

1. Виконати творче завдання:

1. Проведіть дискусію про відмінності між керівництвом та лідерством, наведіть приклади з практики.
2. Створіть презентацію, ілюструючи різні складники лідерства та їх важливість.
3. Підготуйте рольову гру, демонструючи різні стилі лідерства та їх вплив на команду.
4. Розробіть програму розвитку лідерських якостей для студентів.
5. Проаналізуйте лідерський стиль відомого історичного або сучасного лідера, визначте його сильні та слабкі сторони.
6. Запропонуйте стратегію формування ефективної системи лідерства в організації, враховуючи її культуру, цінності та цілі.

Рекомендована література:

1. Савельєва В., Єськов О., Вакуленко В. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
2. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.
3. Феррацці Кейт, Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів: підручник / перек. Лебеденко Я., Харків: КДС, 2022. 224 с.
4. Крейг Нік, Лідерство починається з призначення: посібник / перек. Галкіна В., Харків: Фабула, 2019. 240 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

ТЕМА 2. КОРПОРАТИВНА ВЛАДА

План

- 2.1. Сутність влади в менеджменті
- 2.2. Лідерство як риса діяльності управлінської команди
- 2.3. Роль керівника в розвитку етичної культури та дотриманні етичних норм
- 2.4. Імідж як складник діяльності управлінської команд

Основні питання для вивчення: питання корпоративної влади та ролі управлінської команди в забезпеченні ефективного керівництва організацією. Сутність влади в контексті менеджменту, аналізуючи різні її джерела та форми прояву, такі як влада, заснована на посаді, експертних знаннях, харизмі чи винагородах. Вплив лідерства на мотивацію персоналу, формування корпоративної культури та досягнення стратегічних цілей

організації. Важливості поєднання владних повноважень із лідерськими якостями керівного складу.

1. Виконати творче завдання:

1. Підготуйте кейс, що ілюструє вплив влади на прийняття управлінських рішень.
2. Створіть презентацію про роль лідерства в розвитку етичної культури організації.
3. Проведіть дискусію про важливість іміджу для ефективної діяльності управлінської команди.
4. Розробіть стратегію зміцнення влади та авторитету керівника в організації.
5. Проаналізуйте приклади конфліктів влади в організації та запропонуйте шляхи їх вирішення.
6. Підготуйте комплексний кейс, що демонструє взаємозв'язок між владою, лідерством, етикою та іміджем в управлінні організацією.

Рекомендована література:

1. Муфлейт Ян, Кості Меліна, Позитивне лідерство. Як енергія і щастя надихають ефективну команду: посібник / перек. Брагіна О., Харків: Vivat, 2022. 416 с.
2. Психологія бізнесу та управління: навчальний посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 308 с.
3. Савельєва В., Єськов О., Вакуленко В. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
4. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.
ТЕМА 3. ЗМІННІ ЛІДЕРСТВА**

План

- 3.1. Рівняння лідерства. Теорія особливостей лідерства
- 3.2. Теорія лідерської поведінки
- 3.3. Теорія випадкового (ситуативного) лідерства

Основні питання для вивчення: Різні теоретичні підходи до вивчення феномену лідерства та факторів, що його визначають. Рівняння лідерства та теорія особливостей лідерства, яка фокусується на індивідуальних якостях та рисах лідера. Теорія лідерської поведінки, що досліджує стилі та моделі поведінки ефективних лідерів. Теорія ситуативного лідерства, яка вивчає вплив різних ситуаційних факторів, таких як організаційне середовище, завдання та особливості послідовників, на вибір відповідного стилю лідерства.

1. Виконати творче завдання:

1. Розробіть презентацію, пояснюючи рівняння лідерства та теорію особливостей лідерства.
2. Підготуйте кейс, що ілюструє застосування теорії лідерської поведінки на практиці.

3. Проведіть дискусію про переваги та недоліки теорії ситуативного лідерства.
4. Створіть порівняльну таблицю різних теорій лідерства, вказуючи їх основні положення та обмеження.
5. Запропонуйте власну модель ефективного лідерства, інтегруючи різні теоретичні підходи.
6. Проаналізуйте приклад успішного або неуспішного лідерства, застосовуючи різні теоретичні концепції для пояснення результатів.

Рекомендована література:

1. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.
2. Феррацці Кейт, Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів: підручник / перек. Лебеденко Я., Харків: КДС, 2022. 224 с.
3. Крейг Нік, Лідерство починається з призначення: посібник / перек. Галкіна В., Харків: Фабула, 2019. 240 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

ТЕМА 4. ЛІДЕРСЬКА ЕТИКА

План

4.1 Коріння етики: світська та релігійна традиції. Розвиток моралі. Етика та юридичні питання

4.2 Значення цінностей. Репутація організації

4.3 Етичний клімат в організації. Організаційна етика

Основні питання для вивчення: Взаємозв'язок між особистісними характеристиками індивідів та їх роллю в організації. Дослідження різноманітних профілів особистості та як вони формуються під впливом таких факторів, як вік, культура та функціональні обов'язки. Аналіз вікового циклу розвитку особистості, який охоплює етапи підготовки, професійної кар'єри та періоду підтримки. Емпіричні дослідження особистісних профілів, зокрема менеджерів, з метою виявлення ключових рис та характеристик, необхідних для ефективного керівництва та прийняття рішень в організаційному контексті.

1. Виконати творче завдання:

1. Підготуйте презентацію, ілюструючи різні профілі особистості та їх залежність від віку, культури та функцій.
2. Створіть кейс, що демонструє взаємозв'язок між віковим циклом та кар'єрним розвитком у організації.
3. Проведіть дослідження особових профілів менеджерів у вашій організації або галузі.
4. Розробіть програму розвитку особистісних якостей для різних вікових груп працівників.
5. Проаналізуйте вплив культурних та гендерних факторів на формування профілів особистості в організації.
6. Запропонуйте стратегію узгодження особистісних профілів з організаційною культурою та цілями для підвищення ефективності роботи.

Рекомендована література:

1. Психологія бізнесу та управління: навчальний посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 308 с.

2. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.

3. Савельєва В., Єськов О., Вакуленко В. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

ТЕМА 5. ВЛАДА ЛІДЕРА

План

5.1. Лідер як служитель: доступність, спілкування, підтримка

5.2. Філософія партисипативного управління

5.3. Лідерство як засіб вдосконалення процесу управління

Основні питання для вивчення: Роль інформації як ключового чинника економічної діяльності організацій. Дослідження теоретичних основ вивчення комунікацій в організаціях, представлені працями видатних теоретиків менеджменту, таких як А. Файоль та Ч. Бернард. Типи комунікацій та основні елементи процесу комунікацій в організаційному контексті. Психологічні аспекти спілкування та фактори, що сприяють ефективним комунікаціям. Питання інформаційної структури організації, що охоплює потоки інформації, канали комунікацій, формальні та неформальні мережі передачі інформації всередині організації.

1. Виконати творче завдання:

7. Підготуйте презентацію, ілюструючи різні профілі особистості та їх залежність від віку, культури та функцій.

8. Створіть кейс, що демонструє взаємозв'язок між віковим циклом та кар'єрним розвитком у організації.

9. Проведіть дослідження особових профілів менеджерів у вашій організації або галузі.

10. Розробіть програму розвитку особистісних якостей для різних вікових груп працівників.

11. Проаналізуйте вплив культурних та гендерних факторів на формування профілів особистості в організації.

12. Запропонуйте стратегію узгодження особистісних профілів з організаційною культурою та цілями для підвищення ефективності роботи.

Рекомендована література:

1. Савельєва В., Єськов О., Вакуленко В. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.

2. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.

ТЕМА 6. ЕФЕКТИВНЕ ЛІДЕРСТВО

План

6.1. Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників

6.2. Моральність на робочому місці та роль лідера

6.3. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства

6.4. Мистецтво слухати. Важливість слухати для розвитку лідерських навичок

Основні питання для вивчення: теорії лідерства, їх основні положення, припущення та відмінності. Аналіз традиційної теорії, заснованої на рисах лідера, а також новітні концепції, теорія харизматичного, трансформаційного та автентичного лідерства. Стилі керівництва та лідерства, такі як авторитарний, демократичний, ліберальний та інших, а

також їх впливу на поведінку працівників і результати діяльності організації. Теорія функцій, що описує основні ролі та обов'язки лідера.

1. Виконати творче завдання:

1. Підготуйте презентацію про методи підвищення моралі працівників та роль лідера в цьому процесі.
2. Створіть кейс, що ілюструє важливість моральності на робочому місці та вплив лідера на формування етичної культури в організації.
3. Проведіть дискусію про взаємозв'язок між корпоративною культурою та системою управління персоналом на підприємстві.
4. Розробіть тренінг для розвитку навичок ефективного слухання для лідерів та менеджерів.
5. Запропонуйте стратегію формування корпоративної культури, що сприяє етичній поведінці та підвищенню моралі працівників.
6. Проаналізуйте приклади компаній з сильною корпоративною культурою та ефективним лідерством, визначте ключові фактори їх успіху.

Рекомендована література:

1. Савельєва В., Єськов О., Вакуленко В. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
2. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.
3. Муфлейт Ян, Кості Меліна, Позитивне лідерство. Як енергія і щастя надихають ефективну команду: посібник / перек. Брагіна О., Харків: Vivat, 2022. 416 с.
4. Психологія бізнесу та управління: навчальний посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 308 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

ТЕМА 7. МИСТЕЦТВО ПЕРЕКОНАННЯ

План

- 7.1.Елементи мистецтва переконання
- 7.2.Стилі конфліктів
- 7.3.Лідерство і різноманітність
- 7.4.Значення толерантності

Основні питання для вивчення: теорій лідерства, розроблені у рамках західної психології управління. Ситуаційна теорія лідерства Фреда Фідлера, яка розглядає лідерство як продукт взаємодії між стилем лідера та ситуативними факторами. Ситуаційна теорія Пола Херсі та її основні положення, зокрема концепція зрілості послідовників як визначального чинника вибору стилю лідерства. Кількісна оцінка стилю керівництва, запропонована Клаусом Вернером, та її застосування на практиці. Одновимірні та двовимірні стилі керівництва, їх переваги та недоліки. Аспекти ділового спілкування в організації та їх зв'язку з ефективним лідерством.

1. Виконати творче завдання:

1. Створіть схему, яка ілюструє основні елементи мистецтва переконання.
2. Розробіть інфографіку, яка демонструє різницю між маніпуляцією та справжнім переконанням.

3. Створіть схему, яка ілюструє основні стилі поведінки в конфліктних ситуаціях.
4. Розробіть презентацію, яка пояснює, як обирати оптимальний стиль поведінки в конкретних конфліктних ситуаціях.
5. Створіть інфографіку, яка ілюструє ключові якості ефективного лідера.

Рекомендована література:

1. Психологія бізнесу та управління: навчальний посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 308 с.
2. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.

ТЕМА 8. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ РОБОТИ

План

- 8.1. Визначення цілей виконання та проведення огляду за якістю виконання
- 8.2. Професійне виконання
- 8.3. Бенчмаркінг
- 8.4. Організаційний успіх.
- 8.5. Дотримання дисципліни
- 8.6. Запобігання вигоранню.

Основні питання для вивчення: питання управління організаційними змінами та розвитком. Типи змін, що можуть відбуватися в організації, такі як стратегічні, структурні, технологічні, культурні тощо, а також їх характеристики. Політичні, економічні, технологічні, соціальні та психологічні чинники, що спричиняють необхідність змін в організації. Природа опору змінам, логічні, психологічні та соціологічні причини. Механізми психологічного самозахисту працівників, спрямовані на збереження особистої визначеності в умовах змін та невизначеності. Стратегії подолання опору змінам та ефективного управління процесом трансформації організації.

Виконати творче завдання:

1. Створіть схему, яка ілюструє процес визначення цілей виконання для підвищення якості роботи.
2. Розробіть презентацію, яка демонструє ключові етапи процесу огляду за якістю виконання.
3. Напишіть есей про важливість постійного професійного розвитку для забезпечення високої якості роботи.
4. Розробіть інформаційну брошуру щодо ефективних методів проведення бенчмаркінгу для поліпшення організаційного успіху.
5. Створіть рольову гру, яка ілюструє способи запобігання вигоранню та ефективного управління стресом.

Рекомендована література:

1. Феррацці Кейт, Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів: підручник / перек. Лебеденко Я., Харків: КДС, 2022. 224 с.
2. Крейг Нік, Лідерство починається з призначення: посібник / перек. Галкіна В., Харків: Фабула, 2019. 240 с.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Лідерство і керівництво.
2. Теорії лідерства в західній психології.
3. Кількісна оцінка стилю керівництва К. Вернера.
4. Одновимірний та двовимірний стилі керівництва.
5. Аналіз ефективності лідерства та дослідження співвідношення елементів різних стилів.
6. Розвиток «ситуаційної теорії» П.Херсі, її основні положення.
7. Стилi керівництва і лідерства.
8. Сутність діагностики лідерства
9. Методик виявлення лідерських якостей
10. Опишіть концепцію лідерства як «систему впливів».
11. Охарактеризуйте дев'ять ступенів росту Дж. Максвелла.
12. Лідерські навички згідно з С. Кові
13. Обґрунтуйте пропозиції щодо розвитку лідерства в організації відповідно до сучасних теорій лідерства.
14. Розкрийте сутність компонентів психологічної готовності до лідерства.
15. Охарактеризуйте методи розвитку лідерських компетентностей.
16. Розкрийте сутність теорії «двигуна лідерства» Н. Тічі.
17. Розкрийте сутність теорії розподіленого лідерства Д. Бредфорда і А. Коена.
18. Обґрунтуйте переваги застосування тренінгових методів розвитку лідерства.
19. Розкрийте сутність класифікації лідерства за стилем реалізації лідерських якостей Дж. Барбера.
20. Розкрийте сутність класифікації стилів лідерства, розробленої Д. Гоулманом.
21. Назвіть типи лідерства за ознакою спрямованості впливу.
22. Розкрийте сутність персоналістичного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
23. Розкрийте сутність ситуаційного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
24. Розкрийте сутність поведінкового підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
25. Розкрийте сутність когнітивно-атрибутивного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
26. Перерахуйте ключові елементи структури лідерства.
27. Які функції виконує лідер у сучасному суспільстві?
28. Розкрийте сутність ціннісного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
29. Розкрийте сутність теорії емоційного інтелекту Д. Гоулмана.
30. Охарактеризуйте методи розвитку лідерських компетентностей.
31. Розкрийте сутність теорії внутрішнього стимулювання лідерства К. Кешмана.
32. Нова парадигма лідерства.
33. Необхідність лідерства в сучасних умовах
34. Менеджмент і лідерство.
35. Стилi лідерства. Теорія рис вдачі лідера.
36. Ситуативні теорії лідерства.
37. Проактивний фокус особистості лідера.
38. Цінності та установки лідера.
39. Вміння лідера цінувати час.
40. Вміння лідера використовувати когнітивні відмінності.
41. Вербальні та невербальні навички комунікації у лідера.
42. Успішність лідера у виступах та презентаціях.

43. Нетрадиційні методи та техніки вирішення проблем в теорії лідерства.
44. Комплексний підхід до теорії лідерства: об'єктивна необхідність.
45. Лідерські компетенції. Технології позитивного впливу.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Лідерство і керівництво.
2. Теорії лідерства в західній психології.
3. Кількісна оцінка стилю керівництва К. Вернера.
4. Одновимірний та двовимірний стилі керівництва.
5. Аналіз ефективності лідерства та дослідження співвідношення елементів різних стилів.
6. Розвиток «ситуаційної теорії» П.Херсі, її основні положення.
7. Стилi керівництва і лідерства.
8. Сутність діагностики лідерства
9. Методики за допомогою яких можливо виявити лідерські якості
10. Опишіть концепцію лідерства як «систему впливів».
11. Охарактеризуйте дев'ять ступенів росту Дж. Максвелла.
12. Навички, які слід розвивати лідеру згідно з С. Кові
13. Обґрунтуйте пропозиції щодо розвитку лідерства в організації відповідно до сучасних теорій лідерства.
14. Розкрийте сутність компонентів психологічної готовності до лідерства.
15. Охарактеризуйте методи розвитку лідерських компетентностей.
16. Розкрийте сутність теорії «двигуна лідерства» Н. Тічі.
17. Розкрийте сутність теорії розподіленого лідерства Д. Бредфорда і А. Коена.
18. Обґрунтуйте переваги застосування тренінгових методів розвитку лідерства.
19. Розкрийте сутність класифікації лідерства за стилем реалізації лідерських якостей Дж. Барбера.
20. Розкрийте сутність класифікації стилів лідерства, розробленої Д. Гоулманом.
21. Назвіть типи лідерства за ознакою спрямованості впливу.
22. Розкрийте сутність персоналістичного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
23. Розкрийте сутність ситуаційного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
24. Розкрийте сутність поведінкового підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
25. Розкрийте сутність когнітивно-атрибутивного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
26. Перерахуйте ключові елементи структури лідерства.
27. Функції лідера у сучасному суспільстві
28. Розкрийте сутність ціннісного підходу до лідерства та наведіть приклади теорій.
29. Розкрийте сутність теорії емоційного інтелекту Д. Гоулмана.
30. Охарактеризуйте методи розвитку лідерських компетентностей.
31. Розкрийте сутність теорії внутрішнього стимулювання лідерства К. Кешмана.
32. Нова парадигма лідерства.
33. Потреба та розвиток лідерства
34. Менеджмент і лідерство.
35. Стилi лідерства. Теорія рис вдачі лідера.
36. Ситуативні теорії лідерства.
37. Проактивний фокус особистості лідера.
38. Цінності та установки лідера.
39. Вміння лідера цінувати час.
40. Вміння лідера використовувати когнітивні відмінності.
41. Вербальні та невербальні навички комунікації у лідера.
42. Успішність лідера у виступах та презентаціях.
43. Нетрадиційні методи та техніки вирішення проблем в теорії лідерства.

- 44. Комплексний підхід до теорії лідерства: об'єктивна необхідність.
- 45. Лідерські компетенції. Технології позитивного впливу.

(для іспиту/заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 1 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100- бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної. Полтава : ПУЕТ, 2020. 232 с.
2. Cui F., H. Lim, J. Song. The Influence of Leadership Style in China SMEs on Enterprise Innovation Performance: The Mediating Roles of Organizational Learning. Department of Social Economics and Management. 2022. № 14(6). С. 32–49. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14063249>
3. Ключко А. О. Сутність та структурні компоненти стилю управління менеджера освітньої організації. Габітус. 2020. № 17. С. 163–167.
4. Перерва І. М. Стили керівництва та їх місце в управлінні діяльністю підприємства. Бізнес Інформ. 2023. №2. С. 241–248. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-241-248>
5. Муфлейт Ян, Кості Меліна, Позитивне лідерство. Як енергія і щастя надихають ефективну команду: посібник / перек. Брагіна О., Харків: Vivat, 2022. 416 с.
6. Стів Мак-Клатчі, Будь лідером: вирішуй, плануй, дій: посібник / перек. Гнатковська І., Харків: Vivat, 2020. 208 с.
7. Website Grand Canyon University. A Look at Leadership Styles in Business. URL: <https://www.gcu.edu/blog/business-management/look-leadership-styles-business> (дата звернення: 20.03.2024).
8. Becker B. Leadership Styles: The 11 Most Common & How to Find Your Style. Website hubspot.com. September 14, 2023. URL: <https://blog.hubspot.com/marketing/leadership-styles> (дата звернення: 17.03.2024).
9. Website economictimes.indiatimes.com. Leadership Styles and Their Impact on Organizational Culture. Oct. 22, 2023. URL: https://economictimes.indiatimes.com/jobs/c-suite/leadership-styles-and-their-impact-onorganizational-culture/articleshow/104632282.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=crrpst (дата звернення: 20.03.2024).
10. Akonkwa D. B., Lunanga E., Mukulu J. B., Bugandwa T. C., Mwaza E. F. Leadership Styles and Small Enterprises' Performance: Is Gender an Issue? Empirical Study from Democratic Republic of
11. Cong. Journal of Entrepreneurship and Innovation in Emerging Economies. 2021. № 8(1). DOI: <https://doi.org/10.1177//239395752110443>.
12. Феррацці Кейт, Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів: підручник / перек. Лебеденко Я., Харків: КДС, 2022. 224 с.

Допоміжна

1. Джур О., Джига Л., Саламаніна С. Антикризовий менеджмент і лідерство на високотехнологічних підприємствах. Економіка та суспільство. 2023. № (56). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-123>
2. Cui F., H. Lim, J. Song. The Influence of Leadership Style in China SMEs on Enterprise Innovation Performance: The Mediating Roles of Organizational Learning. Department of Social Economics and Management. 2022. № 14(6). С. 32–49. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14063249>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Forbes Ukraine. HR під час війни. URL: <https://forbes.ua/inside/hr-pid-chas-viyi-yak-pidtrimuvati-ta-spryamovuvati-tisyachi-spivrobotnikiv-pid-chas-krizi-keys-trokh-velikikh-ukrainski-kh-kompaniy-21042022-5566>
2. Офіційний сайт Deloitte. Дослідження «Делойт» | «Делойт» в Україні. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/footerlinks/newsroom/deloitte-research.html>
3. Офіційний сайт Український інститут майбутнього. Професії та навички майбутнього | Український інститут майбутнього. URL: <https://uifuture.org/publications/profesiya-ta-navychky-majbutnogo-2>
4. Офіційний сайт компанії Gartner. Gartner for Human Resource (HR) Leaders. URL: <https://www.gartner.com/en/human-resources>
5. Сайт вільної енциклопедії «Вікіпедія». URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.

6. Сайт журналу інтелектуальної еліти «Персонал». URL: <http://www.personal.in.ua>.